

Husk betydningen af gode billeder

PORTRÆT:
**Vores format
giver deltagerne
noget, de ikke
får andre steder**

**På kanten
af en ny
strategi**

TEMA:
**VÆRDIEN AF EN
STRATEGI**

LEDER:

Raouu-wup. Raouu-wup!

Af Karen Maigaard, formand for Fora

Vi har fået en ny højskolesangbog. Den minder os om, hvem vi er i denne her tid. Den gamle, der kom i begyndelsen af dette årtusinde, mindede os også om, hvem vi var dengang. Den rummer gamle og nye sange, som minder os om, hvem vi er som folk, hvor vi kommer fra og hvor, vi går hen.

Overskriften her er et hyl! Det indleder sangen "Danmarksfilm" af Kjartan Arngrim, der er forsanger i bandet Folkeklubben. Sangen er flere år gammel, og I kender den garanteret. Den har været med på bandets danmarksturné på et tidspunkt, hvor det troede, det ville blive berømt over én nat. Da det ikke skete, tog de rundt på mindre spillesteder i det ganske danske land. Titlen tager udgangspunkt i de danmarksfilm, der bliver lavet med jævne mellemrum, men også til de film, vi hver især har inde i vore hoveder. Den bliver dermed en sang for os alle. De sidste vers lyder:

Giv mig kanterne. Glem nu København.
Giv mig Bagenkop og et hjemstavnsagn.
Hold stand!
Fra Dybbøl til Rimmerby Strand.
Det' smukt. Det' større, end du troede.

Raouu-wup. Raouu-wup.

Ja, det' en tankestrøm. Det' en blød fraktion.
Det et heltekvad for en hel nation.
Hold fri.
Fra mug og melankoli.
Pas på. De knækker din kode.

Det er godt for det, der' op' i dit hovede.

Hylet i begyndelsen skal minde os om at vække galskaben til live! Den kan nemlig være et redskab til at forfølge vore drømme. Men den minder os også om, hvor vi sætter vore fødder. For "Det er godt for det, der' op i dit hoved". ■

Fora
Gammel Kongevej 39G
1610 København V
Telefon 3393 0096
www.fora.dk
info@fora.dk

Forsidefoto af CoWomen,
Børnefamiliernes Aftenskole

Redaktion
Bernhard Trier Frederiksen,
ansvarshavende
Louise Albers, redaktør

Layout
Iben Warburg
Oprindelig idé af Claus Lillerup

Tryk
Clausen Grafisk

Oplag
Cirka 1000

Alle kan indsende relevante indlæg til medlemsbladet. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis Foras. Fotos er Foras egne, medmindre andet er angivet

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse

Næste deadline
10. februar 2021

Tryksag
5041 0513

2 Raouu-wup. Raouu-wup!

LEDER af Formand Karen Maigaard.

Tema:
Værdien af en strategi

4 Vores format giver deltagere noget, de ikke får andre steder

PORTRÆT: For Lise Holm-Rasmussen og Inge Lindqvist er Børnefamiliernes Aftenskole både en gevinst for aftenskolen og for børnefamilierne

8 Intern undersøgelse styrker Foras strategi

En høj svarprocent fra Foras medlemmer i intern undersøgelse har givet sekretariatet og bestyrelsen et solidt grundlag for Foras fremtidige arbejde

11 Kursus kan gøre en kæmpe forskel for klimaet

Fora står bag et kursusforløb, der skal sætte familier i stand til at leve mere bæredygtigt

12 "Håber, den vil blive lyttet til længe endnu"

Jette Mellgren fra Odense Aftenskole samler op på, hvordan det er gået med podcasten, hun lavede i Uganda

14 En hård nyser

COVID19 er stadig kilde til udfordringer. Også i folkeoplysningen

15 I krig og kriser

Opmuntrende ord i coronatider

16 Husk betydningen af gode billeder

Noget af det første jeres besøgendes øjne vil søge efter er fotos. Derfor er det vigtigt at bruge fotos strategisk

18 Appelsingul og andre islandske farver

Island, plantefarver og traditioner

20 På kanten af en ny strategi

Foras strategi-periode udløber med udgangen af året og nu skal der lægges planer for den kommende tid

22 Skræl en sweater og stop en sok

Det er nogle af budskaberne i Foras nye film, som snart er klar til at give tips til en mere bæredygtig hverdag.

23 Stort & småt

24 Strategi i en foranderlig verden

KLUMME af Pia Friberg Krejsager

VORES FORMAT GIVER DELTAGERNE NOGET, DE IKKE FÅR ANDRE STEDER

For den sociale iværksætter Lise Holm-Rasmussen og skoleleder for Fora Hvidovre Inge Lindqvist er det en gensidig gevinst for aftenskolen og børnefamilierne at få nye fællesskaber ind i aftenskolen

Tekst af kommunikationskonsulent Molly Depenau Christensen og fotos af bl.a. Jakob Henning Hansen

Lise fik ideen til at starte Barselsnetværket i Hvidovre, da hun i starten af 2019 blev mor til sit andet barn. Når hun kiggede sig omkring i lokalmiljøet, lignede de allerede eksisterende barselsfællesskaber hinanden. "Jeg ville gerne lave nogle aktiviteter, som var for nybagte forældre, men som ikke handlede om spædbørn. Der var allerede babysalmesang i kirkerne og rytmikhold. Jeg savnede noget andet," fortæller hun. Og så kontaktede hun Inge Lindqvist.

Et meningsfuldt samarbejde

Men hvordan kan det være, det lige var en aftenskole, Lise besluttede sig for at hive fat i?

"Jeg har altid syntes godt om både folkeoplysningen og aftenskolen, og så bor jeg i Hvidovre og kendte derfor lidt til Inge. Jeg tænkte, at samarbejdet med aftenskolen ville være en god mulighed for at få Barselsnetværket finansieret og for at få nogle tilskud fra kommunen. Men endnu mere valgte jeg aftenskolen, fordi jeg kunne mærke, at der var brug for et sted at forankre projektet."

På det tidspunkt var Lise på barsel og fungerede som frivillig. Men hun mærkede hurtigt, at det ikke var holdbart at stå alene med al ansvaret. I fællesskab med Inge fik de bevilget projektet, så Lise kunne blive projektleder.

Omkring samme tidspunkt fik Lise ideen til den anden del af projektet, nemlig Børnefamiliernes Aftenskole, som frem for kun at fokusere på forældrene, er et tiltag, der er rettet mod familier med børn.

Også Inge ser stort potentiale i den nye målgruppe: "Børnefamilierne er ikke vores sædvanlige målgruppe," fortæller hun. "I aftenskolen oplever vi, at familier med børn typisk vælger deres fællesskaber på andre måder end dem, der er vokset op med aftenskoler."

De to kvinder er enige om, at der er et behov for den slags fællesskab, de tilbyder, men som Inge siger, ligger der en udfordring i at synliggøre aftenskolen for dem, som "ikke lige har aftenskoler på lystavlen".

"Vi har længe haft svært ved at knække koden til, hvordan vi får fat i den her målgruppe. Det er relevant for os, da vi også står foran et spørgsmål om generationsskifte," fortsætter hun. Da Lise henvendte sig til Inge med ideen om at bruge aftenskolen som ramme for sit projekt, var hun ikke i tvivl: "Lise er jo målgruppen, og så havde hun både ideerne til og erfaringerne med fællesskabsorienterede aktiviteter. Det var et lykkeligt match," griner Inge.

I Børnefamiliernes Aftenskole kan forældre komme med deres børn og blive en del af et fællesskab, som ikke kun handler om spædbørn eller det at være forældre.

At fastholde en ny målgruppe

Lise har både brugt Facebook og sit eget netværk for at nå ud til børnefamilierne. "Folk synes, det er fedt, at det er lokalt, og at der er nogen, der tager initiativ til noget nyt."

Begge kvinder oplever, at deltagerne også får noget godt ud af det: "Mange af dem lærer jeg lidt at kende, og så drikker vi en kop kaffe og har en god dialog," fortæller Lise, og begge mærker en fornyet lyst til fællesskaber blandt den yngre målgruppe.

En udfordring kan dog være at holde fast på deltagerne. Det er svært at få dem til at blive ved at melde sig til arrangementer og aktiviteter: "Vi kan se, at den her målgruppe helst vil betale for en aktivitet, når de ankommer. Hvis de skal tilmelde sig på forhånd, er det sværere at fastholde dem," fortæller Lise.

"Som småbørnsforældre kan man ikke altid forudse, hvad der sker en halv time frem. Det kan være svært at strukturere dagen på samme måde som de, der ikke har børn."

Hvad gør I så konkret for at fastholde en målgruppe, der kan være særligt svær og flyvsk?

"I fremtiden vil jeg gerne satse endnu mere på Facebook som et sted, hvor man kan holde en dialog med brugerne kørende og på

den måde fastholde interessen. Jeg vil gerne fokusere på, at det bliver et community," siger Lise.

Inge er enig. Dialog er vejen frem for at fastholde børnefamilierne, og kvinderne har flere ideer til, hvordan de kan få den dialog i gang. En af ideerne er fællesspisning: "Coronaen har sat en midlertidig stopper for fællesspisningerne, men vi har planer om at lave dem, så snart vi kan igen, og at bruge dem som en slags løftestang til at skabe opmærksomhed omkring de andre projekter, vi har gang i. Det er et oplagt sted at få en god dialog op at køre. Vi fortæller dem om vores ideer, og de deler deres tanker med os."

Generelt lader de to sig ikke slå ud af de restriktioner, coronaen har ført med sig. De har besluttet sig for at tage det som en udfordring: "Her i efteråret har vi besluttet, at vi klør på, og tilpasser os situationen." For eksempel har de kørt et arrangement delvist digitalt, hvor deltagerne kunne hente et aktivitetskitt, som de tog med sig hjem. Hjemmefra kunne de så følge med på video, hvor der blevet lavet aktiviteter med tingene fra aktivitetskittet, som blandt andet indeholdt genanvendeligt madpapir, æblechutney og bivokslys. "Dem, der deltog, var superglade for formatet," fortæller Lise.

For skoleleder Inge Lindqvist er Børnefamiliernes Aftenskole en oplagt mulighed for at introducere aftenskolen for en ny målgruppe.

Med Børnefamiliernes Aftenskole vil Lise Holm-Rasmussen understøtte børnefamiliers lyst til at engagere sig i bæredygtighed.

FAKTA:

Børnefamiliernes Aftenskole

Gennem konkrete aktiviteter vil Børnefamiliernes Aftenskole gøre aftenskolen relevant for børnefamilier og engagere dem i nye fællesskaber. Derudover har projektet fokus på bæredygtighed og gennem blandt andet foredrag og fællesspisningsarrangementer, ønsker Børnefamiliernes Aftenskole at understøtte og øge deltagerens engagement i den bæredygtige omstilling.

Fora Hvidovre kan findes på: <http://hvidovre.fora.dk/>

og Barselsnetværket på facebook: <https://www.facebook.com/groups/BarselHvidovre>

Støtte

Fora Hvidovre har modtaget støtte fra Kulturministeriets Udviklingspulje til Lokal Folkeoplysning, som DFS administrerer, samt fra Oplysningsforbundenes Lokalforeningspulje til at starte Børnefamiliernes Aftenskole.

Sundhedsplejen spreder ordet

Endnu en måde, hvorpå Lise og Inge har spredt ordet om Barselsnetværket og Børnefamiliernes Aftenskole lokalt i Hvidovre, har været ved at få et samarbejde op at stå med sundhedsplejen. Lise uddyber:

”Det er en vigtig del af vores rekrutteringsstrategi. Jeg kontaktede dem og erfarede hurtigt, at jeg skulle være meget vedholdende i kommunikationen med dem. Men nu har de blandt andet lavet en folder, som de giver til mødregrupper og andre steder, hvor det giver mening at sprede budskabet om vores tiltag. Det er fedt, fordi det gør, at projektet ikke bare forpligter os, men også dem.”

Inge stemmer i: ”Det er klart en strategi for os at skabe netværk ad den vej. Det er godt, for det er et andet netværk, end vi plejer at have fat i.”

”På den måde er sundhedsplejen blevet en slags ambassadører for tiltaget,” siger Lise.

Mange planer for fremtiden

”Vi har rigtig mange planer for fremtiden og for Børnefamiliernes Aftenskole,” fortæller Lise entusiastisk, da jeg spørger ind til projektets perspektiv. Kvinderne har fået nok midler til at kun-

ne holde folkekøkkenarrangementer med aftenskoleaktivitet hele næste år. Og så vil de gerne arbejde videre med et forenklet højskole-format, så det bliver lettere at tilmelde sig, end det hidtil har været: ”Vi brygger på et koncept, hvor familier mødes en weekendformiddag til brunch, og så er der et værksted med nogle foreningsfolk, som sammen med både børn og forældre laver noget praktisk, sjovt og uformelt,” siger Lise.

Hele den generelle strategi omkring tilmelding vil de gerne videreudvikle, så det både bliver nemmere for dem selv og for brugerne: ”Vi vil gerne lave det som medlemskaber, hvor man melder sig ind, og i samme ombæring får nogle fordele, f.eks. rabatter og en goodiebag. Medlemmerne skal føle, at de får noget for at melde sig ind, og så bliver det samtidig nemmere for os at melde ud til dem alle som én stor gruppe,” oplyser Lise.

Kvinderne vil også gerne samarbejde endnu mere med kommunerne:

”Jeg synes jo, at vejen frem er et tæt samarbejde med kommunen. Men det er virkelig svært og kræver en meget stor indsats og vedholdenhed. Man skal hele tiden holde fast og gøre en masse uden at få så meget igen. Men langsomt lønner det sig,” griner Lise.

”Vi er super glade for det samarbejde, vi har fået stablet på benene med sundhedsplejen, og vil gerne have kommunens hjælp på

flere punkter, bl.a. ved at sprede ordet om vores familieaktiviteter. Vi ved, at de har interesse i os, så det er oplagt at bruge dem som kanal.”

Gensidig gevinst

Skønt Børnefamiliernes Aftenskole er et relativt nyt tiltag, som Lise og Inge er begejstrede for og fortsat udvikler og arbejder på, synes Lise, at Barselsnetværket fungerer godt, som det er i dag. Hun kan mærke, at deltagerne har taget godt imod formatet:

”Det er et simpelt set up, hvor der typisk kommer en oplægsholder og så er der en dialog bagefter. Der kommer ikke vildt mange, men dem, der kommer, er glade for det, og jeg kan se, at det giver mening for dem. Formatet kan noget, som ingen af de andre lokale initiativer for barslende kan. Det er en samtalegruppe, og den kalder ofte noget dybere frem hos deltagerne. Jeg kan se, de ofte går lettede og berigede hjem.”

Men gevinsten går begge veje, er Lise og Inge enige om:

”Vi kan hjælpe med organiseringen, ved bl.a. at stille lokaler til rådighed, og så kan vi introducere aftenskolen for en ny målgruppe,” siger Inge. ”Samtidig håber og tror jeg også, at vi kan få nye ideer i mødet med den unge målgruppe,” og så slutter hun af med at sige: ”Vi vil gerne vise, at vi bare er nogle helt almindelige mennesker, der har lige så mange skøre ideer som alle andre.” ■

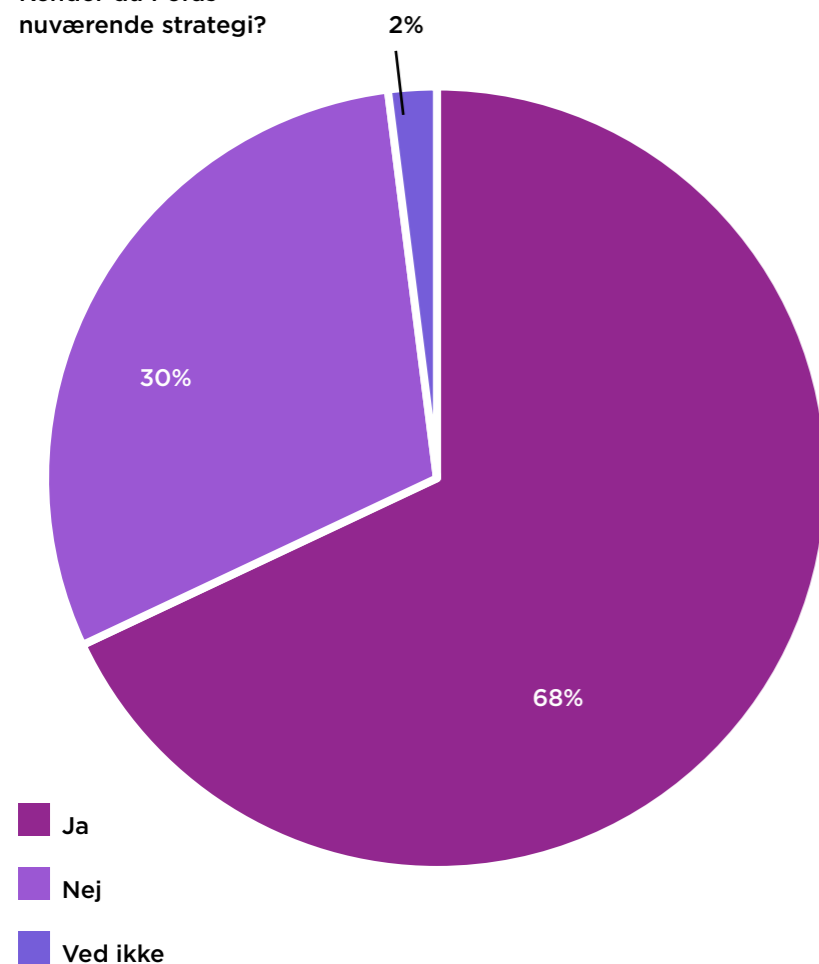

Intern undersøgelse styrker det strategiske arbejde i Fora

100 skoleledere og formænd fra 84 forskellige foreninger har besvaret et spørgeskema, der blev sendt ud til alle Foras medlemsforeninger i oktober. Det giver sekretariatet og bestyrelsen et solidt grundlag for det fremtidige strategiske arbejde i Fora

Tekst af Tessie V. H. Schumann, praktikant i Fora med fokus på strategi og udvikling

Kender du Foras nuværende strategi?

I efteråret valgte Foras sekretariat at udarbejde en foreningsundersøgelse for at få et mere konkret indblik i foreningernes dagligdag og udfordringer. Vi var nysgerrige efter blandt andet at finde ud af, hvad medlemsforeningerne arbejder med, hvad de gerne vil arbejde mere med, og hvordan de mener, fremtiden bør forme sig. Og så ville vi gerne have nogle vurderinger af den nuværende strategi samt input til temaer for en ny. Besvarelserne kommer til at hjælpe både sekretariatets og bestyrelsens arbejde med udviklingen af den nye strategi for de kommende år.

Synlighed og rekruttering

De indsatsområder, som Fora har beskæftiget sig med de sidste fire år, var synlighed, rekruttering og generationsskifte og det gode håndværk. Derudover har Fora fået en del nye daghøjskoler som medlemmer og derfor har et særligt indsatsområde været daghøjskolerne og deres virke.

Af undersøgelsens besvarelser kan vi se, at foreningerne har haft – og fortsat ser behov for at have – fokus på indsatsområderne, og særligt behovet for at arbejde med synlighed og rekruttering fylder.

57% svarer, at de ser synlighed som en fortsat udfordring, og det optager generelt rigtig mange. Synlighed lokalt er vigtigt for vores medlemsforeninger, og derfor vil der - uanset den nye strategis

indsatsområder - fortsat være fokus på at hjælpe medlemsforeningerne med synlighed blandt andet gennem fokus SEO (søgemaskineoptimering), udbud af kurser i blandt andet Facebook og hjælp til udvikling af nye kurser, som kan skabe lokal (eller national) opmærksomhed.

Undersøgelsen viste også, at der er en fortsat udfordring i det nuværende arbejde med rekruttering af både unge og frivillige. 39% svarer, at de gerne ser, at Fora fortsat arbejder strategisk med rekruttering af unge og 23% svarer, at de ønsker, at Foras strategi skal have fokus på rekruttering af frivillige. En del af foreningerne forsøger at få flere deltagere på både kurser og til bestyrelsesarbejdet, men efterlyser altså metoder og værktøjer til at blive endnu bedre.

"Rekruttering af bestyrelsesmedlemmer, skoleleder osv. er stadig relevant." skriver en formand fra en lille forening i Jylland.

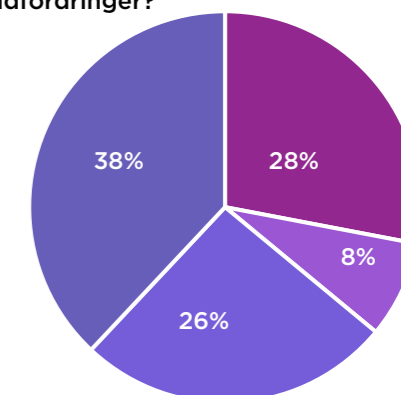
Samarbejde kan bidrage til synlighed og tiltrække nye

Ud fra undersøgelsen kan vi se, at samarbejde med andre er et af de områder, som lader til at fungere i forhold til at gøre foreningen mere synlig, og som kan skaffe nye ansigter i foreningen. Samtidig kan samarbejde frigive ressourcer; både tid og penge og arbejdsbyrden kan deles.

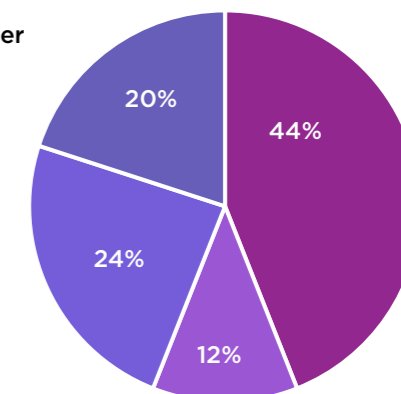
83% af de store foreninger (med over 1.000 undervisningstimer om året),

Hjælper strategi på udfordringer?

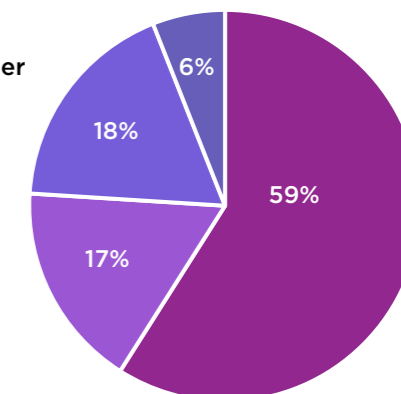
- små foreninger
--> 200-0 uv. timer

- mindre foreninger
--> 1000-200 uv. timer

- store foreninger
--> over 1000 uv. timer

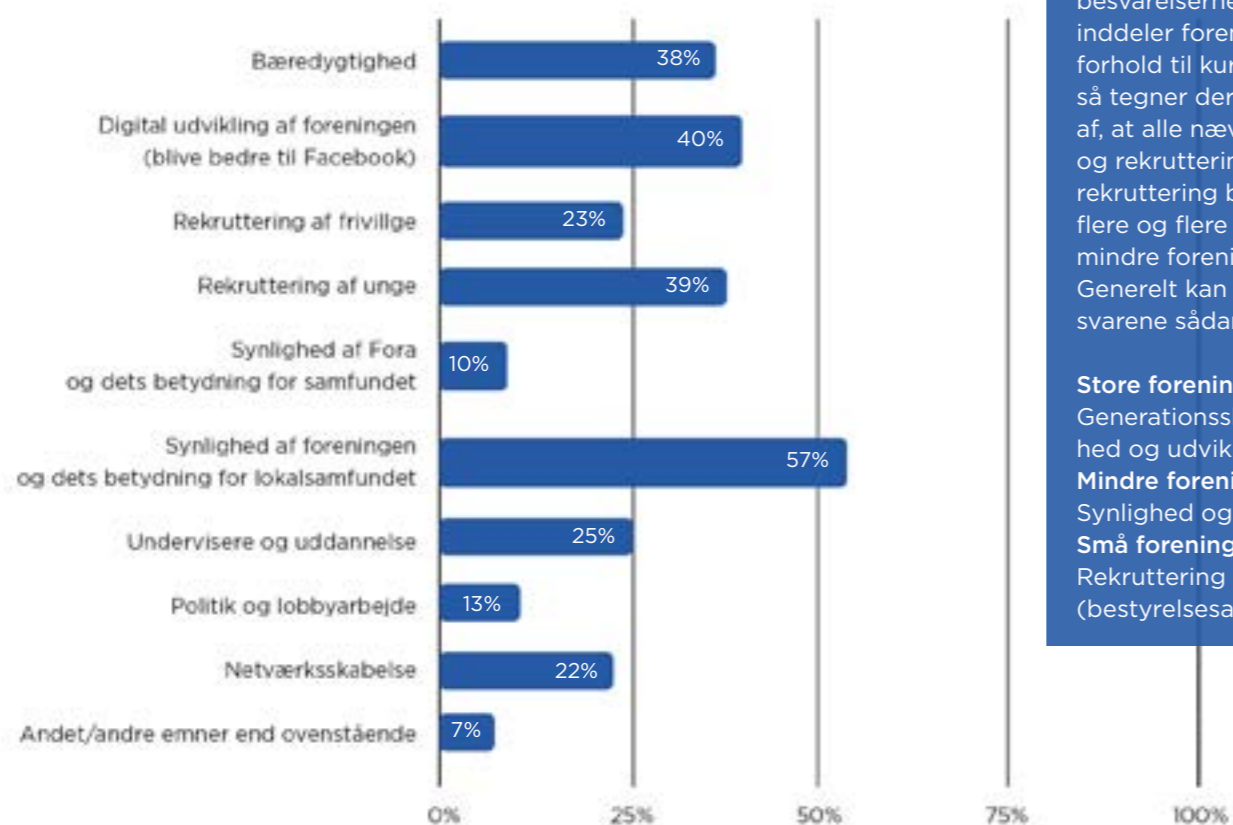
■ I høj grad
■ I lav grad
■ Ingen grad
■ Ved ikke

samarbejder med både kommunen og forskellige lokale aktører.

"[Vi samarbejder med] alle folkeoplysende foreninger. Fredagshøjskole med LOF. Foredrag i samarbejde med Ældre Sagen. Hvad der ellers måtte byde sig." - En formand fra Fyn om eksempel på samarbejde lokalt.

Det er en ganske imponerende andel af Foras store foreninger, der er åbne og opsøgende over for andre foreninger, organisationer og sågar uddannelsesinstitutioner og virksomheder i lokalområdet. Billedet er dog et andet hos de mindre og helt små foreninger. Her svarer kun ca.

40%, at de samarbejder med andre foreninger og organisationer, mens 30% samarbejder med kommunen ud over tilskud og afregning. Ud af besvarelserne kan vi læse, at mange af de små foreninger føler, at det netop er mangel på både tid og overskud, der hindrer, at de indgår i partnerskaber og samarbejder lokalt. I nogle af de små foreninger ses sammenhængen mellem samarbejde og synlighed dog som vigtig. En formand fra en lille forening i Jylland skriver følgende: "Vi deltager i møder og arrangementer, og har inviteret og haft besøg af de relevante medarbejdere i kommunen, så vi bliver synlige, og man ved, hvem vi er, hvad vi tilbyder, og hvad vi står for."

Grafen her viser foreningernes svar på spørgsmålet om hvilke tre emner, de gerne så som en del af Foras nye strategi

FAKTA

Når vi kigger ned over besvarelserne og samtidig inddeler foreningerne i forhold til kursusaktivitet, så tegner der sig et billede af, at alle nævner synlighed og rekruttering, men at rekruttering bliver nævnt flere og flere gange jo mindre foreningerne er. Generelt kan vi inddele svarene sådan her:

Store foreninger:

Generationskifte, synlighed og udvikling af kurser

Mindre foreninger:

Synlighed og rekruttering

Små foreninger:

Rekruttering (bestyrelsesarbejde)

Optimistiske tanker om fremtiden

Da undersøgelsen blandt andet skal bidrage til at skabe en strategi, der harmonerer med Foras foreningers forestillinger, forventninger og behov, bad vi de adspurgte om at skue ind i fremtiden og vurdere deres forenings status om fem år. Til trods for den udfordrende COVID19-situation, vi står i lige nu, ser vi af de mange besvarelser (tilbage i oktober) en generel optimisme i forhold til fremtiden. 4/5 af foreningerne forventer en stigning eller det samme aktivitetsniveau, som de havde før coronapandemien.

I undersøgelsen blev foreningerne bedt om med egne at beskrive deres væsentligste udfordringer de kommende år. En skoleleder fra en større forening beskriver det sådan her:

”Generationskifte, synlighed, fleksibilitet. Vi tilbyder kurser over flere mødegange. Unge mennesker er tit mere spontane og vil ikke binde sig i så lang en periode.”

I undersøgelsen bad vi også foreningerne om at vælge blandt nogle en række emner, hvilke de helst så som en del af landsforbundets nye strategi (se figur side 10). Emnerne, som Foras medlemsforeninger fremhæver som vigtige, giver et klart billede af, at synlighed og rekruttering fortsat er områder, hvor foreningerne føler sig udfordret og gerne vil have støtte og hjælp. Men også den digitale udvikling af foreningen er et område, som mange foreninger gerne vil have at landsforbundet satser på.

Bag tabellen på side 10 gemmer der sig dog store forskelle i foreningernes besvarelser i forhold størrelsen. Generelt er det sådan, at jo større foreningen er, jo mere lægges der vægt på, at landsforbundet også skal arbejde med politik og lobby samt netværksskabelse. Foreninger med flere end 1000 undervisningstimer lægger også stor vægt på den digitale udvikling i foreningen.

Disse forskelle i behov og udfordringer viser, at Fora er et mangfoldigt forbund med mange forskellige typer af foreninger og skoler. Denne undersøgelse er kun foretaget i foreningerne. Daghøjskolernes udfordringer har sekretariatet fået et godt kendskab til gennem besøg hos alle vores nye medlemsskoler.

Kunsten i den nye strategi bliver at sætte en retning for Fora, som alle kan se sig selv i og som samlet trækker landsforbundet i en styrket retning.

Den kommende tid vil bestyrelsen og sekretariatet arbejde på at udforme den nye strategi for Fora. Her har foreningsundersøgelsen været en stor hjælp til at belyse, hvilke udfordringer Foras medlemsforeninger står med, og hvor vi skal være særligt opmærksomme på at gøre en ekstra indsats. ■

KURSUS KAN GØRE EN KÆMPE FORSKEL FOR KLIMAET

Fora står bag et kursusforløb, hvor man kan lære, hvordan man får en mere bæredygtig hverdag og forhåbentlig nedsætte hjemmets CO2-udslip.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent for Fora. Foto fra rawpixel.com

Fora har søgt penge og har fået bevilliget midler fra Slots- og Kulturstyrelsen til at afprøve et kursusforløb i bæredygtighed for familier. Konceptet er tænkt som et kursus for en forælder og et barn fra 12 år og opefter fra samme husstand. På kurset kan der for eksempel være fokus på mad, affaldssortering, genbrug, redesign eller energi. På kurset får familierne viden og inspiration til, hvordan de kan blive en mere klimavenlig og bæredygtig familie.

I Fora har vi i længere tid nu arbejdet med verdensmålene og med bæredygtighed.

Vi har en vigtig rolle at spille i forbindelse med oplysningen om bæredygtighed og vigtigheden af, at vi som borgere også ser, at vi har et individuelt ansvar for klimaet. Vi skal og kan alle bidrage til at nedbringe CO2-udledningen. Men hvor tager man lige fat? Vi kan alle lære at bære-os-dygtigt-ad, og gennem kurserne ønsker vi at gøre det lettere for folk - på et oplyst grundlag - at få en mere bæredygtig hverdag og træffe bevidste valg, som også kan være med til at påvirke de politiske beslutninger på sigt.

I første omgang afprøves kurset ”Bær dig dygtigt ad” af få pilotforeninger. De skal afprøve forløbet med en model, der består af fem mødegange og skal være en blanding af oplæg og workshops. Den enkelte forening bestemmer selv det endelige indhold, men skal naturligvis have øje for, at sigtet er at hjælpe familierne med at få nye bæredygtige vaner og nedbringe hjemmets samlede CO2-udslip.

Der er i forbindelse med kurset udviklet et materiale, som deltagerne får uddelt ved kursets start. Her skal de blandt andet tage en test, der indikerer, hvor meget CO2, deres husstand udleder og gennem testen kan familien så se, hvor de kan skabe de største ændringer. ■

**BÆR
DIG
DYGTIGT
AD**

FAKTA

I sammenhæng med kurset har Fora udviklet en podcastserie, særligt henvendt til unge, der giver konkrete tips og tricks til, hvordan man kan leve mere bæredygtigt. Derudover er Fora også ved at udvikle en række små videoer, som giver anvisninger til, hvordan man kan være mere bæredygtig.

Håber, den vil blive lyttet til længe endnu

Hvordan er det gået med udbredelsen og modtagelsen af podcasten, Jette Mellgren lavede om adgang til uddannelse i udviklingslandet Uganda? Det har jeg talt med hende om her et par måneder efter podcastens lancering

Tekst af kommunikationskonsulent Molly Depenau Christensen og fotos af Jette Mellgren

Jette Mellgrens podcast om uddannelse til alle, som blev bragt i forrige udgave af Fora Magasinet, er kommet vidt omkring, siden jeg sidst talte med hende. Podcasten er dels blevet brugt som del af Jettes egen undervisning i flere 8., 9.- og 10. klasser i Odense og rundt omkring og i det omkringliggende samfund. Men hvordan er det så gået med udbredelsen og modtagelsen af den?

Lyd og fordybelse

Man kan sige, at podcasten lever to liv: Det ene er i skolerne, det andet er "ude i verden". I forhold til at integrere podcasten i sin egen undervisning synes Jette, hendes mål er nået: "Nemlig, at eleverne skulle få en indsigt i de vilkår, mennesker i andre dele af verden har. Det kan jeg klikke af. Jeg kan tydeligt mærke, at eleverne af at lytte til podcasten har lært noget, de ikke vidste i forvejen," siger hun.

Hvordan er podcasten så blevet brugt konkret i undervisningen? Først gav Jette eleverne et oplæg på baggrund af et power-point-show, som gav en dybere forståelse for Uganda og podcastens tema.

Dernæst kom eleverne i grupper, hvor de lyttede til podcasten og hver fik en udvalgt problemstilling, hvor de skulle fokusere på årsag og virkning til, hvorfor der stadig er en del børn, der enten ikke kommer i skole eller dropper tidligt ud af skolen.

Til sidst fremlagde de så deres fokusområde for resten af klassen: "Så alle kunne få indblik i de forskellige kroge af podcasten, også dem, de ikke lige selv havde beskæftiget sig indgående med," fortæller Jette. "Det fungerede godt, når eleverne selv fandt frem til svarene."

Sidst fik eleverne noget praktisk, konkret arbejde: At sy menstruationsbind til skolepiger og oversætte danske børnebilledbøger til engelsk til en skole i Lira i Uganda. "Vi har brugt håndværket til at få en ekstra stund til refleksion, hvor vi kunne tale videre om vinkler på diverse problemstillinger. Trods det at mange var uvant med at sy, så gav de sig positivt i kast med opgaven om at sy menstruationsbind til en skole i Uganda." En del af Jettes podcast sætter nemlig fokus på, hvor meget det forringer de ugandiske pigers mulighed for at fastholde et skoleforløb, når de får menstruation. Mange piger har ikke adgang til bind og kan derfor ikke fortsætte skolegangen.

"Bevidstheden om, at deres arbejde konkret vil gavne nogle skolepiger, gav eleverne en oplevelse af, at vi ikke bare taler, men at vi rent faktisk gør noget. Og det føles godt!" fastslår Jette. Som en elev sagde, så: "havde jeg ikke forestillet mig, at det var et problem at have menstruation, og at det var dit eget individuelle problem". En anden elevs tilbagemelding efter undervisningsforløbet lød:

"Jeg oplever nu, hvor meget vi tager for givet her i Danmark."

Håber, podcastens budskab lever længe

Og hvordan er det gået med podcastens modtagelse udenfor undervisningslokalerne?

"Den bliver brugt," fortæller Jette. "Det er svært for mig at sige noget om præcis, hvem der lytter, men jeg kan se, der bliver lyttet til den, og det gør mig glad." Hvis den kan vække folks nysgerrighed, give indsigt i nogle af de vilkår folk i udviklingslande lever med og være til at give større bevidsthed om FN's verdensmål, er Jette godt tilfreds.

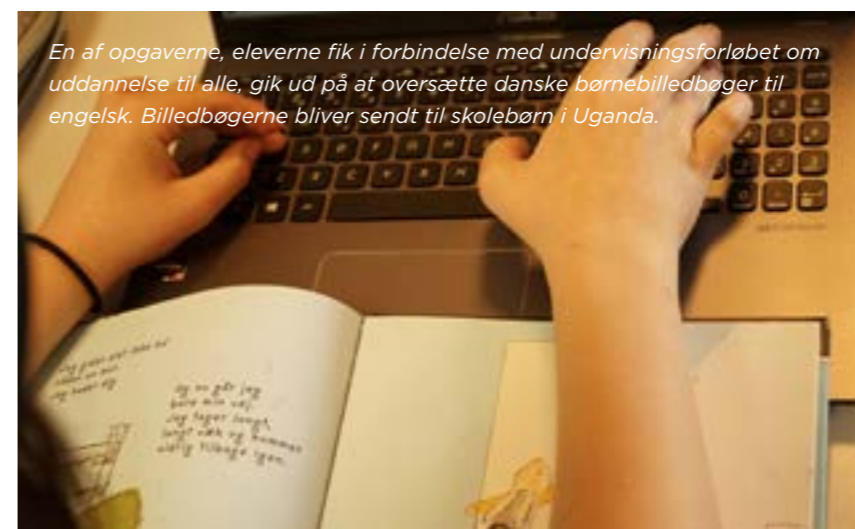
"Jeg ved jo reelt ikke, hvordan modtagelsen af podcasten er gået udenfor klasse-lokalerne. I folkeoplysningen er kernen dialog. I undervisningen får jeg direkte feedback fra eleverne og vi kan sammen reflektere eller folde temaer yderligere ud. Ved at sende podcasten alene ud i verden, så står den også alene, og dialogen er du ikke selv med i. Den foregår blandt andre i et rum, hvor jeg ikke er til stede. Det er for mig ny måde at lave formidling på. Men det er mit håb, at den vil leve og blive lyttet til længe endnu." ■

Elever i fordybelse. Podcasten om adgang til uddannelse i Uganda blev brugt i undervisningen på flere skoler.

Eleverne syr menstruationsbind, som skal sendes til Uganda. Mange ugandiske skolepiger har ikke adgang til bind og risikerer derfor ikke at kunne komme i skole, når de har menstruation.

En af opgaverne, eleverne fik i forbindelse med undervisningsforløbet om uddannelse til alle, gik ud på at oversætte danske børnebilledbøger til engelsk. Billedbøgerne bliver sendt til skolebørn i Uganda.

FAKTA

Kvalitetsuddannelse til alle
Kvalitetsuddannelse til alle i FN's erklæring om menneskerettigheder fra 1948 står: "Uddannelse er en ret, som alle mennesker har krav på", men i 2020 er det stadig langt fra alle verdens børn forundt at komme i skole og få en god og kvalitativ uddannelse. Men gennem de sidste årtier er den procentvise andel af børn, der kommer i skole og gennemfører grundskolen, steget, og man har set, at det nytter.

Podcast om uddannelse til alle
I februar 2020 tog Jette Mellgren til Uganda for at tale med lokale skoleledere, elever, forældre og lærere om adgangen til uddannelse i et udviklingsland. På baggrund af alle de optagelser, hun kom hjem med, fik hun ideen til at lave en podcast om kvalitetsuddannelse til alle.

Podcasten er støttet af CISU – Civilsamfund i udvikling

Del af Åben Skole
Udover at være tilgængelig på diverse platforme, er podcasten blevet brugt i undervisningsforløb i flere skoler, hvor blandingen af oplæg og praktisk arbejde dannede baggrund for klassesdiskussioner.

EN HÅRD NYSER

COVID19 er fortsat kilde til udfordringer. Også i folkeoplysningen. I Fora har vi samlet de informationer, der er relevante for aftenskolerne og en opfordring til, at bruge den hjælp, der er at hente.

Af Henriette Corvinius, foreningskonsulent i Fora og Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

I foråret blev folkeoplysningen – ligesom alle andre i samfundet – ramt af store omvæltninger. Det var tilbage i marts og på det tidspunkt var anvisningen at lukke ned. Det skabte udfordringer i forhold til underviserløn og uvished omkring hvor langt ude i fremtiden det ville være muligt at planlægge aktiviteter. Hjælpepakker og restriktioner er siden blevet velkendte begreber og på et tidspunkt, hvor vi nærmer os julen, føles Corona-restriktionerne efterhånden som en virkelig krævende ubuden gæst. På baggrund af den undersøgelse, Fora lavede blandt forbundets medlemmer, har vi på sekretariatet og i landsforbundets bestyrelse fået indblik i noget af det besvær og de usikkerheder, I kæmper med derude i landet. I står som skoleledere og bestyrelser med en ekstra arbejdsbyrde og vanskeligheder med at planlægge ret langt frem i fremtiden. Det kræver mange krumspring og ekstra indsats for at holde gejsten oppe og fortsætte det gode arbejde.

Alternative afviklinger af kurser

I foråret følte vi os alle lidt som ”Palle alene i verden”, men nu, hvor vi er henimod slutningen af året, virker det som om, der bliver vejret morgenluft rundt omkring i foreningerne. Dels har mange af jer fundet brugbare, alternative løsninger på undervisning for ni kursister og en underviser ad gangen pr. hold, så der ”kom ro på” den udfordring. Og dels kan vi snart skrive 2021, og arbejdet med planlægning af den kommende sæson har fået tankerne væk fra alt det bøvlede, der har været i løbet af både for- og efteråret.

En af løsningerne, vi har hørt fra flere foreninger, er ”rullende deltagerliste”, og bl.a. fra en af væveforeningerne, hvor man på et hold med 14 kursister lavede en plan, hvor hver især har fire gange uden undervisning inden jul, og samtidigt har de forlænget forløbet med et par gange ekstra. På den måde får kursisterne deres undervisning, og de holder deltagelsen på ti pr. gang.

Zoom eller Teams på alles læber

Nød lærer nøgen kvinde at spinde, og for mange mennesker verden over, kom programmerne Zoom og Teams på banen som en redning til at kunne mødes på afstand og for virksomheder til afholdelse af online møder. I Danmark sang vi fællessang online, i Foras sekretariat havde vi både morgenmøder og en omgang freddags-øl på Teams, og for folkeoplysningen generelt kom de to programmer i brug til undervisning. Fora holdt en række kurser i brugen af Zoom, så foreningerne kunne gå fra fysiske møder og kurser til at få online i stedet.

En anden alternativ løsning end ”rullende deltagerliste”, vi har hørt, at flere foreninger kører, er en kombination på bevægelsehold med både fysisk deltagelse og deltagelse online, hvor det antal deltagere, der er på holdet udover ni, er med online via Teams eller Zoom, og hvor kursisterne har skiftedes til at være på kursus hjemmefra.

I dette annus horribilus har I sparret med hinanden på Foras Facebook-sider, I har skrevet mails til os i sekretariatet med

spørgsmål og vi har lagt øre pr. telefon til alt det, I har tumlet med, og gerne har villet læse af til anden, fordi I sidder ret alene rundt omkring. I sekretariatet er vi her for det samme, så kontakt os, hvis I har behov for at blive holdt oppe. 2020 er jo ikke helt slut endnu.

Den hårde nyser får snart en ende

Det føles som det længste år i mands minde, men vi går mod lysere tider på flere måder, og I kan se frem til at komme til at køre aftenskole igen, som den plejer at være med mere normale holdstørrelser. Der er lys for enden af tunnelen, og hvis det skulle være et modkørende Coronatog, er om ikke alle men så i alt fald ret mange forberedte på at skifte kurs, og løse det hele på måder, der allerede er prøvet i løbet af året af jer, jeres undervisere og kursisterne i jeres foreninger. I har i den grad bevist, at I er omstillingsparate, men lad os håbe, at I ikke behøver bevise det igen i 2021.

FÅ HJÆLP Fora.dk/corona

Siden marts har Fora haft en side særligt til informationer vedrørende corona. I kan finde alle gældende regler på www.fora.dk/corona. Her har vi samlet alle de udmeldinger, som gør sig gældende på daghøjskole og aftenskoleområdet.

Nyhedsbrev fra Kulturministeriet

Kulturministeriet udsender nye retningslinjer og råd løbende. I kan få dem direkte i jeres indbakke ved at tilmelde jer deres særlige corona-nyhedsbrev (www.slks.dk/nyheder/2020/styrelsen/modtag-nyt-om-covid-19-relaterede-tiltag)

” Vi har ikke kunnet mødes, som vi plejer, og det betyder at nogle medlemmer vælger at blive hjemme. Vi har måtte flytte generalforsamlingen og aflyse vores udflugter og besøg ud af huset, så det er svært at fastholde medlemmerne

Forkvinde, Jylland

I krig og kriser

Af Karen Maigaard, landsformand

Åh, hvor er vi trætte – coronatrætte! Vi troede, restriktionerne fra marts i år nok skulle ophøre i løbet af sommeren. Vi planlagde nye kurser og flere spændende værkstedsaktiviteter – og så vendte det hele tilbage med endnu større styrke i løbet af efteråret. Træls og lige til at miste modet over.

Men vi skal ikke opgive håbet. Det er i krisetider, vi som folkeoplysere skal holde modet oppe og vise vejen. Tænk på, at Hal Koch, der har sat ord på demokrati som livsform, og at det gælder om at ”politisere” ungdommen, skrev om det i den sorteste tid i vores nyere historie, nemlig under besættelsen. Nu er vi midt i en ny krisetid, og så skal vi kende vores besøgstid. Det er nu, vi skal vise, at det kan lade sig gøre at mødes, at tale sammen, at skabe, at eksperimentere, at lytte og udvikle. Med alle restriktionerne – naturligvis.

I oktober og november fik en del af jer opringninger fra bestyrelsesmedlemmer, der spurgte jer om, hvad vej, Fora skal gå i fremtiden. Sikke en optimisme og et gåpåmod I har.

Tak for det og mist ikke modet. Gå foran og vis vejen!

” Ja, der er jo mere arbejde. Dels i forhold til sikkerhed – men også omkring afholdelse af kurser. Returnering af kursusgebyr grundet en kursusdeltagers bekymring. Øgede udgifter til sprit, papirhåndklæder m.v.

Skoleleder Jylland

HUSK

betydningen af gode billeder

Noget af det første jeres besøgendes øjne vil søge efter er fotos. Uanset hvor mange flotte farver og spændende tekster, I har på jeres hjemmeside. Er der billeder, vil vores øjne søge efter dem, så husk fotos på jeres hjemmeside og den strategiske betydning, de kan have.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Billeder er et af de elementer på jeres hjemmeside, der mest effektivt påvirker jeres besøgende følelsesmæssigt, og som kan gøre indtryk på dem. Selvom andre faktorer også er væsentlige. Teksterne ikke mindst. Men gode fotos pirrer nysgerrigheden, fastholder interessen, skaber en stemning, inspirerer og bidrager til at skabe et godt indtryk af jer som forening. Så brug gode billeder. Brug dem med omtanke. Og medtænk dem allerede når I får et nyt kursus på programmet, sætter gang i et nyt projekt eller lignende. At tænke i gode fotos bør være en del af jeres strategi.

Bedre end ord

Selvom det er svært - næsten umuligt - at lave en moderne og velfungerende hjemmeside uden gode billeder, er der mange, der glemmer eller underprioriterer billeder.

Hvis man ikke ved, hvor man skal få de gode billeder fra og ikke kan finde ud af at tage dem selv, kan en hjemmeside ende med kun at være tekst og så udnytter I ikke alle de muligheder, I har for at vise folk, hvem I er.

I dag tager de fleste telefoner så gode billeder, at I vil kunne bruge dem til at tage billeder og ellers findes der en række fotosider, hvor I gratis kan få lov til at downloade billeder i god opløsning. I kan skaf-

fe fotos via billedarkiver, hvor I kan købe gode fotos for mellem 75 og 100 kr. Til slut i artiklen finder I links til en række hjemmesider, som tilbyder gratis fotos. Det er klart, at I ikke får unikke billeder fra fotoarkiver, uanset om I køber dem, eller finder dem gratis. Men de er bestemt brugbare. Særligt hvis I bruger tid på at finde de bedste for jer. Og regn med, at det kan tage timer at finde gode, brugbare fotos.

En anden mulighed er at spørge en lokal fotograf og betale jer fra at få taget nogle gode beskrivende fotos i foreningen eller at annoncere efter en frivillig fotograf, som vil tage fotos for jer frivilligt uden beregning.

Sørg for, at de fotos, I vælger at bruge på jeres hjemmeside eller de fotos, I får taget, matcher, hvad jeres målgruppe forventer af jer.

Vælg altid billeder, der gør noget godt for jer og som I tænker, jeres deltagere, frivillige og medlemmer kan spejle sig i. Og husk at det skal være i god nok opløsning, så I ikke får uskarpe billeder på jeres hjemmeside.

Beslut jer derudover for, hvilke krav I vil stille til billeder, så I vælger efter jeres principper. Ellers ender I med et rodet og uprofessionelt indtryk.

FIRE GODE RÅD

1. Vælg jeres stil

Gør op med jer selv, længe før I vælger billeder eller hyrer en fotograf, hvilken stemning I ønsker at skabe. Hvad matcher jeres forening og de mennesker, I gerne vil tiltrække til jeres forening? Vil I bruge fotos af aktive mennesker omkring et håndværk eller sjove og finurlige billeder i stærke farver. Hvad er jeres stil?

2. Brug relevante billeder

Vælg I billeder ene og alene for at pynte eller fylde ud på hjemmesiden, gør I ikke nær så stort indtryk, som hvis I bruger billeder, der er vedkommende, relevante og bidrager med nyttig og meningsfuld information. Sørg også for at vælge billeder, der matcher jeres kurser eller aktiviteter.

3. Brug billeder til at vække følelser og skabe stemning

Billeder der oser af følelser, stemning og liv påvirker os som regel hurtigere end ord alene. Blandt andet fordi vi er mange gange hurtigere til at aflæse billeder end tekst. Vælg så vidt muligt billeder, der skaber en passende stemning, men sørg samtidig for, at billederne er relevante i forhold til både jeres forening og de deltagere, kursister eller medlemmer I gerne vil have.

4. Brug den rigtige beskæring

Som tommelfingerregel skal I regne med, at jo mindre et billede er, desto færre detaljer skal det vise. Og husk i den forbindelse, at billedet, der er stort på en computerskærm, ofte er betydeligt mindre på en telefon eller tablet. ■

FIND GRATIS FOTOS:

Freepik er en hjemmeside, hvor I kan downloade tre fotos pr. dag uden at skulle betale for dem. Ved flere af dem, beder de dog om, at I krediterer fotografen. Henter I flere end tre fotos på en dag, vil I blive bedt om at betale noget for dem. Adresse: www.freepik.com

Pexels tilbyder gratis fotos mod kreditering af fotografen. Derudover modtager de selvfølgelig donationer til fotografene, hvis man synes. Adresse: www.pexels.com/dk

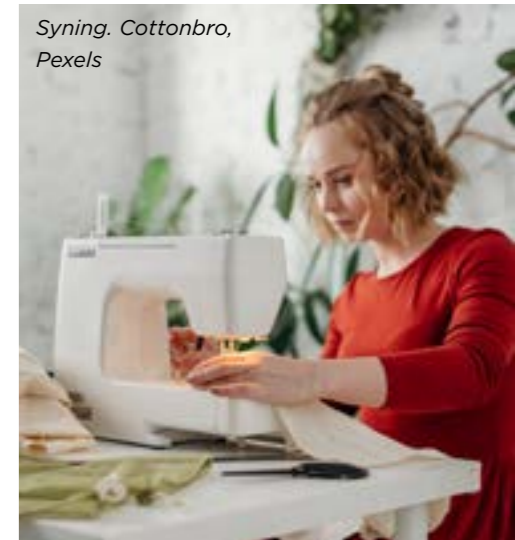
Rawpixel tilbyder 10 gratis fotos pr. dag, før de beder om betaling. Derimod beder de jer om at henvise til, at I har taget billedet fra rawpixel. Adresse: www.rawpixel.com

Træ. Rawpixel

Yoga. Rawpixel

Syning. Cottonbro, Pexels

Strik. Rawpixel

Master1305 .Freepik

APPELSINGUL OG ANDRE ISLANDSKE FARVER

Af Anne Marie Nielsen, Cand. Pæd. i materiel kultur og underviser hos Fora Fagkursus

Det islandske sprog er fyldt med poesi og logik: Husmor hedder "husfreyja", garage "bilskur" og farven orange hedder "appelsingul". Netop den farve var en af dem, jeg arbejdede med, da jeg i sommer var på et kunstnerophold på Icelandic Textile Center i Blünuós i det nordvestlige Island.

Centeret har en lang historie: Oprindeligt var stedet, som blev grundlagt i 1879, en skole for uddannelse af piger, som fik undervisning i blandt andet matematik, dansk og engelsk, men også i beklædningssyning og andet håndarbejde. Den undervisning ophørte i 1978. I dag foregår der i stedet tekstilforskning i bygningerne og desuden har tekstilkunstnere fra hele verden mulighed for at søge arbejdsophold på den gamle skole. Denne sommer skulle vi have været 13 udenlandske tekstilkunstnere på Icelandic Textile Center, men på grund af rejserestriktioner i forbindelse med corona-pandemien var vi bare tre, der fik mulighed for at komme: Solenne fra Paris, der broderede med polyestertråd på metalnet og Mirjam fra Sverige, der på en TC2 væv vævede tredimensionelt med nylontråd. Selv kom jeg for at arbejde med tekstilfarvning med farvestoffer fra naturen. Vi repræsenterede således tre forskellige tilgange til arbejdet med tekstiler og for mig blev det et meget inspirerende møde med to spændende tekstilkunstnere.

I Danmark har vi en tradition for at plantefarve uldgarn til strikning eller vævning, et farvehåndværk, der i de seneste år på forskellige niveauer har oplevet fornyet interesse. Brugen af farveemner fra naturen til stoftryk er der ikke samme fokus på. I juni 2018 deltog jeg i Skotland i en master-class med den franske botaniker, kemiker og plantefarver Michel Garcias, som sidste dag på kurset lavede en kort introduktion til stoftryk med plantefarver. Jeg blev meget fascineret af denne måde at anvende de traditionelle farveemner fra naturen på. Med mine notater fra Skotland og kufferten pakket med forskellige typer stof og farveemner rejste jeg til Island den 30. juni 2020: Jeg har plantefarvet uld i mange år og med opholdet i Island og den uhindrede adgang til et farvekøkken i en længere periode, var det nu jeg kunne fordybe mig i at undersøge det tekstile udtryk, der kan opnås ved at kombinere plantefarvning og stoftryk.

De fleste farvestoffer fra planter binder bedst på animalske fibre og for de fleste af disse farvestoffers vedkommende dog først når materialet, der skal farves på, er blevet bejdsset, det vil sige har gennemgået en forbehandling, der åbner fibrene op, så farvestofferne bedre kan optages. Vil man anvende farver fra planter på cellulosefibre, bliver bejdsning lidt mere kompliceret.

Rammetryk med chochenille. overfarvet med frø fra kruset skræppe. Silke

"Jeg brugte lupinblade som reservering da jeg påførte silken bejds" "

Appelsingul med kruset skræppe på bomuld, hør og uldgarn

Anne Marie Nielsen, underviser hos Fora Fagkursus

Når man vil arbejde med plantefarvestoffer til stoftryk og beslægtede teknikker, er der to forskellige tilgange man kan vælge: Man kan med en fortykket bejds forbehandle de felter af stoffet, hvor man ønsker farven. De bejdsede felter vil i farvebadet tage imod farven, mens de ubejdsede ikke vil. Ofte vil man dog se, at de ubejdsede felter har fået en svag tone af farven i badet. Det kan man udnytte i det tekstiludtryk eller man kan ved efterbehandling fjerne den uønskede farve. Den anden tilgang er at lave en fortykket blanding af bejds og farveekstrakt og påføre det på stoffet. Ved brug af denne metode kan man på samme stykke stof få flere forskellige farver og mønstre. Hvilken af de to metoder man vælger, afhænger af hvilket udtryk man ønsker, men også af stoffets kvalitet og af hvilke farvestoffer, man anvender, men den førstnævnte metode vil i de fleste tilfælde give de klareste farver. Begge fremgangsmåder egner sig til cellulose fibre og silke.

For mig er det vigtigt at arbejde miljøvenligt med tekstilfarvning, så det er eddike, hvedeklid, citronsaft, alun og mel af guarbønner, jeg anvender i forbindelse med farvningen - og farveemner med høj lysægtighed og god gnidningsægtighed. I Island arbejdede jeg undervejs med både rammetryk og stofmaling, men også med at bejds hele stykker stof for bagefter med fortykket citronsaft at fjerne bejdsen nogle steder på stoffet for på den måde at få felter uden farve.

Under mit ophold på Icelandic Textile Center faldt jeg over en reference til en islandsk plantefarvningsbog fra 1942 og en interessant opskrift på "Islandsk højrødt". Til den farve anvendes Fjallagrös (islandsk lav, Certraria islandica) og urin, fra en ko, der har været på forårsgræs! Jeg var på fjeldet og fik samlet en stor portion islandsk lav, men jeg nåede ikke at få afprøvet farvemethoden, så jeg har taget islandsk lav med hjem til Fyn og vil prøve af farve islandsk højrødt her.

Da jeg ankom til Island sidst i juni, blomstrede lupinarten Alaska lupin overalt. Blomsternes blå farve gav landskaberne en særlig karakter. Lupinbladenes form fascinerer mig, og på Icelandic Textile Center lavede jeg blandt andet en række prøver på forskellige typer stof, hvor jeg anvendte de grønne lupinblade som en form for reservering. Udover at arbejde med lupinblade fra landskabet i Blünuós arbejdede jeg også med frøene fra kruset skræppe fra de omgivende grøftkanter. Disse frø er et interessant farveemne, da lav temperatur og høj pH-værdi har stor betydning for, om farvningen bliver en succes, men når det lykkes, bliver det en klar, mættet farve som vel bedst lader sig beskrive som – appelsingul. ■

På kanten af en ny strategi

Foras strategi-periode udløber med udgangen af året. Under normale omstændigheder ville bestyrelsen på nuværende tidspunkt være klar med nye langsigtede mål for forbundet, men intet er normalt for tiden!

Af Marlene Berth Nielsen, souschef i Fora

Den 7. – 8. november var Foras bestyrelse efter alle Corona-kunstens regler samlet til deres årlige bestyrelsesseminar. Da Foras nuværende strategi løber fra 2018-2020, ville et normalt bestyrelsesseminar have handlet om at slå de sidste søm i en ny strategi, så sekretariatet havde de sidste måneder af året til at lave såkaldte handleplaner; altså idéer til aktiviteter og projekter, der kan hjælpe strategien på vej. Men beslutningen om en ny strategi, og dermed hvor Fora som forbund skal bevæge sig hen i fremtiden, synes både svær og delvist meningsløs, når daghøjskoler, aftenskoler og foreninger fortsat er udfordret til sit yderste af de skiftende Corona restriktioner. Lige nu – og sikkert en rum tid fremover – handler det om konstant at kunne omstille sig til nye situationer, og om hvordan man som forening eller skole bedst muligt kan fortsætte sit virke og sine aktiviteter.

Derfor traf Foras bestyrelse allerede i sommer en beslutning om at lade Foras nuværende strategi køre ind i 2021, for så til gengæld at bruge lidt ekstra tid på at finde ud af, hvordan en strategi i Fora skal se ud, for at den kommer til at fungere bedst muligt – som styrepind for bestyrelsen, som arbejdsredskab for sekretariatet og som inspirationsmotor for foreninger og skoler.

Bestyrelsen kommer hele vejen rundt

Seminaret blev derfor et seminar, hvor bestyrelsen så både udad og indad og bagud og lidt fremad. Bestyrelsen havde inviteret Pia Friberg fra Frontsetter til at hjælpe med at blive klogere på, hvordan vi bedst arbejder med strategi i en organisation som Fora. Pia har gennem mange år beskæftiget sig med ledelse og strategi i værdibaserede organisationer, altså organisationer der drevet af et ideelt formål, ligesom Fora. Hvad bestyrelsen lærte, kan du få et indtryk af ved at læse Pias klumme på bagsiden af dette blad. Bestyrelsen kiggede også bagud på, hvordan det er gået med den nuværende strategi. Var det nogle meningsfulde temaer/indsatsområder? Var det nogle gode projekter og aktiviteter, der kom til foreningerne til gode? Nogle af svarene kan vi finde i den foreningsundersøgelse, som 100 af jer foreningsfolk har besvaret her i efteråret. Den viser blandt andet, at de stra-

tegiske indsatser, som Fora har arbejdet med, har inspireret og påvirket arbejdet i foreningerne i forskelligt men godt omfang, hvor særligt arbejdet med at styrke foreningernes synlighed har haft stor effekt. Undersøgelsens resultaterne kan I læse om andet sted i dette blad.

Fremad

Og så skal der kigges fremad. Det er det, en strategi handler om. Hvor skal Fora bevæge sig hen? Hvad skal vi i Fora lægge vægt på? Er der områder vi gerne vil markere os på? Er der strømninger i samfundet vi gerne vil være med på? Alt sammen hvirvlet ind i dels nogle visioner for forbundet, dels en grundlæggende opgave om at Fora som forbund skal være stærkt og overlevelsedygtigt også om 5 år eller 10 år, og dels (selvfølgelig) en tykretro på at vi i Fora har noget særligt at tilbyde samfundet, tilbyde borgerne.

Foras bestyrelse skal med andre ord sikre, at vi er enige om, hvor vi skal hen, og at vi går i samme retning. Sikre at alle ved og er enige om, at vi skal til Rom fx (for nu at bruge en rejse-metafor), og at vi alle tror på, at det er bedre at komme til Rom sammen, end at rejse i ud verden på må og få og hver for sig. Det er strategiens opgave. At beskrive hvor vi skal hen, og hvornår vi helst skal være fremme.

Foreningernes stemme

Det arbejde kan bestyrelsen ikke gøre ud af den blå luft og slet ikke alene. Strategien skal nemlig give mening for medlemmerne – og det gør den jo bedst, hvis den tager udgangspunkt i den virkelighed, som foreninger og skoler eksisterer i. Og derfor havde bestyrelsen forberedt sig grundigt! Bestyrelsen havde givet sig selv til opgave, at de hver især skulle interviewe et par foreninger i Fora om, hvordan de har det, hvad deres væsentligste udfordringer er, og hvordan de ser på fremtiden. Så som et kor af stemmer på afstand fyldte hele 27 foreningers og daghøjskolars historier rummet og gav bestyrelsen et solidt grundlag at kigge fremad på. Fremad mod nye horisonter men med fødder solidt plantet i koret af stemmer fra medlemmerne. ■

STRATEGI ER FOR ALLE! – det handler nemlig om at tage udgangspunkt i foreningen.

Strategi er ikke kun for store organisationer eller for Fora som forbund. Enhver forening og organisation uanset størrelse kan have gavn af at have en strategi. Det behøver ikke være noget stort og fancy. Faktisk kan det være godt at skrive noget ned så kort og præcist som muligt (men det kan så være sværere end man tror). Det behøver heller ikke være svært eller besværligt at lave. Det handler grundlæggende om, at man i bestyrelserne rundt omkring i foreninger og skoler sætter sig ned og snakker om, hvor vil vi gerne hen med vores forening? Vil vi gerne voksne og have mere aktivitet? Vil vi have flere medlemmer og hvorfor? Vil vi have eget hus? Eller vil vi have helt nye fag i vores forening? For at man som bestyrelse ikke drukner i alt det, man gerne vil, og derfor måske slet ikke når noget som helst, så kan man bruge en strategi til at beslutte, hvad man vil satse på, og hvad der måske må vente. Det kan også være godt at få en snak om, hvad jeres bestyrelse gerne vil, da hvert bestyrelsesmedlem kan have meget forskellige billeder af det. Det kan føre til uenigheder eller murren i krogene, fordi hvert medlem løber efter deres egen idé og ikke en fælles besluttet idé.

Sekretariatet har en række helt konkrete værktøjer, som kan hjælpe jer på vej. Eller I kan gøre som nogle foreninger allerede har gjort: tag kontakt til sekretariatet og få besøg af en konsulent, som hjælper jer på vej.

Hvis du er interesseret i en snak om, hvordan strategi kan hjælpe jeres forening på vej, så kontakt Marlene Berth Nielsen: marlene@fora.dk eller 36 93 26 27 ■

BÆR
DIG
DYGTIGT
AD

Skræl en sweater og stop en sok

Det er nogle af budskaberne i Foras nye film, som snart er klar til at give tips til en mere bæredygtig hverdag.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora. Foto af Cowomen Pexels

Filmene er en del af Foras målsætning om at udvikle elementer, som kan interessere en yngre målgruppe, og som har bæredygtighed som omdrejningspunkt. Hver film varer omkring et minut og giver råd, der kan hjælpe seerne til at være mere bæredygtige. For eksempel lærer man, hvordan man skræller en sweater, så man til sidst står med en fin ny garnnøgle, der gives råd til at undgå madspild og man kan stoppe tøjspild ved at lære at stoppe sokker.

Fora har fået penge af Slots- og Kulturstyrelsen til udviklingen af filmene og målgruppen er de unge mellem 18 og 30 år. Filmene kommer til at bo på Foras YouTube-kanal og distribueres derfra på Foras LinkedIn, Instagramprofil og Facebook. ■

FAKTA

Filmene lanceres i december. De bliver produceret i samarbejde med medlemsforeningen Potemkin i Aarhus og filmstudiet Plotpoint Film.

Stort & Småt

Young Craft under juletræet

Kender du en ung mellem 16 og 22 år, som er vild med kreativt håndværk? Så giv vedkommende en billet til Young Craft 2021 den 1.-5. juli i julegave. De unge får mulighed for at møde andre unge fra blandt andet Danmark, Sverige, Finland og Norge og gennem workshops og andre aktiviteter undersøger de, hvordan kreativt håndværk og bæredygtighed spiller sammen. For at give Young Craft i julegave, så skriv til Lotte Helle, som er kontaktperson for Young Craft i Danmark på lotte@fora.dk

Julekonkurrence

I år kan du deltage i Foras julekonkurrence og vinde bogen Craft Psykologi af Anne Kirketerp. Bogen handler om Sundhedsfremmende effekter ved håndarbejde og håndværk. Det eneste, du skal gøre, er, at du skal tælle, hvor mange julehjerter, der er i alt i dette nummer af Fora Magasinet. Derefter sender du dit svar til info@fora.dk, hvor du også skriver dit navn og din adresse. Vi trækker en vinder den 18. december og vinderen får direkte besked. Bogen vil blive sendt samme dag.

Kulturministeren ser på foreningskonti-gebyrer

Som udløber af hvidvaskskandalen i bl.a. Danske Bank er kulturminister Joy Mogensen blevet spurgt om hendes holdning til, at bankerne som resultat af hvidvask reglerne opkræver uforholdsmæssigt store gebyrer af selv de mindste foreninger til stor gene for det frivillige foreningsliv? Joy Mogensens svar foreligger nu, og ifølge ministeren er situationen: "... at bankerne i dag som udgangspunkt selv kan fastlægge, hvor meget de vil tage i gebyr for deres ydelser hos foreninger." Der er således ikke en lovreguleret hverken øvre eller nedre grænse for, hvad bankerne kan eller skal kræve i gebyrer på en foreningsbankkonto. Joy Mogensen er godt klar over, at det er foreningslivet, der så risikerer at betale for bankernes ulovligheder og manglende selvjustits. Ministeren anerkender "... at disse gebyrer kan være en udfordring for foreninger rundt omkring i landet. Og at det særligt gælder for de mindre foreninger med en lille økonomi." Men anerkendelse fra kulturministeren medfører jo ikke i sig selv lavere bankgebyrer. Ministeren vil derfor indkalde Finans Danmark, (tidligere kendt som Finansrådet) som er penge- og realkreditinstitutternes interesseorganisation i Danmark, for at høre om de kan udvirke lavere gebyrer.

Det skal være nemt at finde Foras foreninger på Internettet

På sekretariatet er vi lige nu ved at iværksætte et projekt, som skal gøre det nemmere at finde Foras medlemmers hjemmesider. I vil i det nye år høre mere om projektet, som blandt andet vil fokusere på søgemaskineoptimering.

kalender

Fleksibel workshopdag
27. februar 2021
Huset i Middelfart

Foras landsmøde
8. - 9. maj 2021

Fagkursus
Strik - modul 1
- Inspiration og idé
23. - 24. januar 2021
Tekstilværkstedet/Odense

Beklædningssyning og formidling - modul 2
- Mønsterbrug
29. - 31. januar 2021
Tekstilværkstedet / Odense

Klassisk Knipling - modul 6
- Båndknipling
6.-7. februar 2021
Rosling Rædderske/Horsens

Tekstilfarvning med planter
- Indfarvning af stof
13.-14. februar 2021
Tekstilværkstedet/Odense

Husk!

Foras sekretariat holder julelukket

Der er lukket på sekretariatet på Gammel Kongevej mellem den 18. december til og med den 3. januar.

BÆR
DIG
DYGTIGT
AD

Bær dig dygtigt ad

Du kan lige nu lytte til Foras podcastserie Bær dig dygtigt ad. Der er i alt fire afsnit, som giver bæredygtige råd. Find dem på www.fora.dk/baer-dig-dygtigt-ad

Strategi i en foranderlig verden

Af Pia Friberg Krejsager, cand. merc., MPA og Pædagogisk Diplomuddannelse. Indehaver af konsulentvirksomheden Frontsetter. Pia har afholdt workshop for Foras bestyrelse på seneste bestyrelsesseminar i november 2020.

Foras vision er ”at skabe folkeoplysning, der til stadighed er relevant og fundamentalt vigtig for den enkelte og for vores fællesskab, og derigennem bidrager til forandring i samfundet”. Dermed bliver Fora en vigtig medspiller til at løse civilsamfundets udfordringer.

Visionen skal via strategien oversættes til konkrete handlinger, som sikrer at folkeoplysningen er relevant, skaber fællesskaber og forandringer. Men før dette kan ske, skal bestyrelsen tage stilling til, hvad ”relevant” og ”fællesskab” betyder, og hvad er det er for ”forandringer”, folkeoplysningen skal skabe?

Bestyrelsen er ansvarlig for strategien på det strategiske niveau, mens sekretariatet er ansvarlig for, hvordan strategien udmøntes og implementeres.

Et godt billede er, at bestyrelsen er rederiet på land, der beslutter, hvor skibet skal sejle hen, hvad det skal sejle med, og hvad det må koste. Sekretariatet er skibet, som har dygtige sømænd ombord, der kender søfartsreglerne, og ved hvordan maskinrummet fungerer. Et godt samarbejde mellem rederi og skib sikrer, at strategien er relevant og realistisk.

Strategien er et vigtigt arbejdsredskab for både bestyrelse og sekretariat. Strategien sætter retningen og prioriterer ressourcerne – så vel kroner og ører som medarbejdertimer. For bestyrelsen sikrer strategien, at der løbende sættes fokus på, hvad der giver mest værdi for Foras medlemmer. For sekretariatet betyder strategien, at alle ansatte ved hvil-

ke mål, de kan føle sig stolte af at opnå, hvilke nye idéer, der passer med de strategiske mål, og strategien skaber mening i arbejdet – og mening skaber motivation.

Vi lever i en tid, hvor vi skal være pragmatiske i relation til handlingsplaner. Ingen kunne for et år siden forudsige COVID19, som har vendt op og ned på mange strategier. Men også ændringer i det politiske landskab, hvor økonomien kommer fra, og hvilke temaer inden for folkeoplysning, som brugerne er optaget af, betyder, at strategien løbende skal justeres.

Derfor kan vi ikke længere arbejde med alt for konkrete 5 års planer. Og ej heller måle på om organisationen har levet op til alt i strategien. Bestyrelsen og sekretariatet skal i samarbejde løbende vurdere, om strategien stadig er relevant, hvor den skal justeres, eller om der skal omprioriteres for at give plads til nye opståede muligheder. Med andre ord er den strategiske opgave hele tiden at sikre, at Fora giver mest mulig værdi for medlemmerne.

Strategien skabes i samarbejde mellem bestyrelse og sekretariat. Både bestyrelse og sekretariat har vigtig viden om, hvad der rører sig blandt medlemmerne. Bestyrelsen sætter retningen og godkender strategien på det strategiske niveau. Sekretariatet er pennefører, og det er sekretariatslederens opgave at sikre, at strategien oversættes til konkrete handlingsplaner og aktiviteter.

En god strategi er et arbejdsblad, som skal ligge fremme i bestyrelseslokalet – og ikke gemme sig i skuffen. ■